

УДК [373.016:811.133.1] (477.83)

Іващук Антон Сергійович,
аспірант, Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,
anton.ivashuk@gmail.com

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНИХ ПЛАНІВ І ЗВІТІВ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ В ГАЛИЧИНІ (1890 – 1918 рр.)

Розглянуто навчальні плани та звіти із французької мови у школах Галичини (1890 – 1918). Проаналізовано зміст та структуру навчальних планів і звітів із французької мови для Вищої реальної, п'ятикласної та шестикласної жіночих шкіл та Гімназії № 5 міста Львова. Окреслено історичні та освітні передумови, які безпосередньо вплинули на методику навчання іноземних мов у Галичині. Висвітлено та здійснено порівняння мети навчання іноземних мов у різних типах шкіл Галичини у обраний відрізок часу. Описано навчальний матеріал, який використовували для опанування учнями французької мови. Здійснено детальний аналіз граматичного навчального матеріалу, вимог до читання, розвитку діалогічного та монологічного мовлення, письмових вправ. Відсутність опису лексичного матеріалу пояснена наявністю у планах та звітах рекомендованого підручника, за яким проводилося навчання. Виконано порівняння навчального матеріалу для вивчення французької мови як обов'язкової та як факультативної дисципліни. Зазначено рекомендовані підручники, за якими провадилося навчання французької мови. Докладно описано літературні твори, які використовували для розвитку навичок читання у Гімназії № 5 м. Львова. Здійснено порівняльну характеристику сітки годин для різних типів шкіл. Установлено, що незважаючи на розбіжності у кількості годин тижневого вивчення, мета та навчальний матеріал у різних типах шкіл у більшості аспектів збігалися. У добірці навчального матеріалу для різних типів шкіл потреби учнів також було враховано. Доведено, що в обраний відрізок часу для навчання французької мови використовували прямий метод навчання іноземних мов, про що свідчить особлива увага до розвитку монологічного та діалогічного видів мовлення, поодинокі випадки виконання перекладних вправ та читання та переказ літературних творів французькою мовою.

Ключові слова: французька мова; Галичина; навчальний план; звіт; методика навчання французької мови; метод; іноземні мови.

Иващук Антон Сергеевич,
аспирант, Черновицкий национальный университет
им. Ю. Федьковича,
anton.ivashuk@gmail.com

ОБЩАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА УЧЕБНЫХ ПЛАНОВ И ОТЧЁТОВ ПО ФРАНЦУЗСКОМУ ЯЗЫКУ В ГАЛИЦИИ (1890 – 1918 гг.)

Рассмотрены учебные планы и отчёты по французскому языку в школах Галиции (1890 – 1918). Проанализированы содержание и структура учебных планов и отчётов по французскому языку для Высшей реальной,

пятиклассной и шестиклассной женских школ, а также гимназии № 5 города Львова. Очерчены исторические и образовательные предпосылки, которые непосредственно повлияли на методику изучения иностранных языков в Галиции. Освещено и осуществлено сравнение цели изучения иностранных языков в разных типах школ Галиции в избранный отрезок времени. Описан учебный материал, использованный для овладения учениками французским языком. Осуществлён подробный анализ грамматического учебного материала, требованый к чтению, развития диалогической и монологической речи, письменных упражнений. Отсутствие описания лексического материала объяснено наличием в учебных планах и отчётах рекомендованного учебника, по которому велось обучение. Осуществлено сравнение учебного материала для изучения французского языка как обязательной и факультативной дисциплины. Указаны рекомендованные учебники, по которым проводилось обучение французскому языку. Подробно описаны литературные произведения, использованные для развития навыков чтения в Гимназии № 5 г. Львова. Исполнена сравнительная характеристика сетки часов для разных типов школ. Установлено, что несмотря на расхождения в количестве часов недельного обучения, цель и учебный материал в разных типах школ в большинстве аспектов совпадали. При подборе учебного материала для разных типов школ потребности учеников также были учтены. Доказано, что в избранный отрезок времени для обучения французскому языку использовали прямой метод обучения иностранному языку, о чём свидетельствует особое внимание к развитию монологической и диалогической речи, немногочисленные случаи исполнения переводных упражнений, а также чтение и пересказ литературных произведений на французском языке.

Ключевые слова: французский язык; Галиция; учебный план; отчёт; методика обучения французскому языку; метод; иностранные языки.

Ivashchuk, Anton,
PhD student, Yurii Fedkovych Chernivtsi National University,
anton.ivashuk@gmail.com

THE CHARACTERISTIC FEATURES OF FRENCH CURRICULA AND SCHOOL REPORTS USED IN GALICIA IN 1890–1918

The article under discussion deals with the curricula and reports on teaching French at schools of Galicia in 1890–1918. It contains the description of content and structure of French curricula and reports for the higher real, five-year and six-year women's schools and gymna-

sium No. 5 of Lviv. The historical and educational background that directly affected the methodology of studying foreign languages in Galicia is outlined. The purpose of studying foreign languages in different types of schools of Galicia is highlighted and compared within a selected time period. The educational material used to teach the French language to students is described. A detailed analysis of the grammar teaching material, requirements for reading skills, development of oral spoken and interaction skills, written exercises was carried out. The lack of description of the vocabulary material is explained by its presence in the curriculum and reports of the recommended course books. The author compares the educational material for studying the French language as a compulsory and optional discipline. The textbooks recommended for teaching French at that time are named. The literary works used to develop reading skills at grammar school No. 5 of Lviv are described in detail. A comparative characteristic of the grid for different types of schools has been completed. It was established that despite the difference in the number of academic hours of weekly instruction, the goal and educational material in different types of schools in most aspects had coincided. When selecting educational material for different types of schools, students' needs were taken into account. It was proved that in a selected period of time for teaching the French language they had used the direct method of teaching foreign languages, as it was evidenced by the special attention to the development of oral spoken and interaction skills, a few cases of translation activities, as well as reading and retelling of literary works in French.

Key words: the French language; Galicia; curriculum; report; methodology of teaching French; method; foreign languages.

Постановка проблеми. Методика навчання французької мови у загальноосвітніх навчальних закладах зазнала значних змін протягом часу від моменту її виникнення до сьогодення. Ці зміни стосуються передовсім удосконалення змісту, підходів та принципів навчання іноземних мов (далі – ІМ). Для кращого розуміння сучасного стану методики навчання французької мови (далі – МНФМ) педагогові необхідно звернутися до досліджень досвіду минулого, здійсненого з критичної та історико-об'єктивної позицій. Вивчення конкретних історико-соціальних та освітніх передумов, а також організації навчального процесу, які мали місце в досліджуваній відрізку часу, дають можливість виявити не лише загальні тенденції, а й можливі перспективи розвитку МНФМ, адже переосмислення досягнень у минулому крізь призму сучасності сприятимуть поліпшенню ефективності та підвищенню результативності нових підходів, принципів та методів навчання французької мови (далі – ФМ). Наголосимо на важливості аналізу як здобутків, так і негативних сторін у МНФМ, оскільки лише

за цієї умови сучасні педагоги зможуть збагатити власні підходи та методи викладання ІМ, взяти до уваги недоліки минулого досвіду для того, щоб не повторювати їх у сучасній практиці.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науковцями створено численні праці, присвячені освіті Галичини в минулому. Такими працями є монографія Б. Г. Ступарика (досліджено шкільництво Галичини впродовж 1772–1939 років), стаття Л. Г. Баїк (висвітлено історію розвитку української школи у Галичині впродовж 1869–1939 років), Г. Русин (вивчено історичний розвиток шкільної освіти у Галичині). Цій темі присвячені докторська дисертація Т. К. Завгородньої (висвітлено розвиток теорії та практики навчання у Галичині впродовж 1919–1939 років), а також кандидатська дисертація М. М. Барної (окреслила розвиток педагогічної освіти у Східній Галичині впродовж 1867–1939 років). Що стосується розвідок, присвячених безпосередньо методиці навчання ІМ, вагомою є праця Б. І. Лабінської, у якій висвітлено МНІМ на західноукраїнських землях загалом упродовж другої половини ХІХ – першої половини ХХ століть. Проте комплексного дослідження навчальних планів та звітів із ФМ у Галичині наприкінці ХІХ – на початку ХХ століть наразі немає, саме тому метою нашої статті є детальний опис та аналіз навчальних планів та шкільних звітів із французької мови у досліджуваній відрізку часу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш ніж перейти до аналізу навчальних планів та шкільних звітів із французької мови обраного часового відрізка, необхідно окреслити історичні й освітні передумови, які істотно позначилися на розвитку МНІМ.

Нагадаємо, що Галичина була краєм, який, відповідно до історичних подій, перебував під владою Австро-Угорщини упродовж 1772–1918 років. Друга половина ХІХ століття ознаменувалася небувалим розквітом науки та техніки в європейських країнах. Саме цей факт і вплинув на освітню реформу в європейських країнах. Тогочасне суспільство потребувало фахівців, які володіли не лише знаннями у царинах техніки та комерції, але й іноземними мовами. Як стверджує Б. І. Лабінська (2013), "нова мета ставила перед фахівцями завдання навчити учнів практичного опанування ІМ, насамперед усним і писемним мовленням" (Лабінська, 2013, с. 87). Дослідниця констатує, що на розвиток МНІМ у європейських країнах вплинули ідеї «руху Реформи». Це

спричинило посилення інтересу до вивчення ІМ. Вищезгадане дає підстави стверджувати: саме потреба у практичному використанні ІМ зумовила перехід від граматико-перекладного до прямого методу опанування ІМ.

Перейдемо безпосередньо до аналізу тогочасних навчальних планів і шкільних звітів. Нами було віднайдено плани («Plan nauki» або «Plan naukowe») (далі – навчальний план) за 1896 рік, звіти («Sprawozdanie») (далі – звіт) гімназії № 5 м. Львова (1897, 1898, 1899), а також звіти вищої реальної школи (1895, 1896, 1898), у яких серед предметів, які вивчалися учнями, є дисципліна «Французька мова».

Підкреслимо, що тогочасна мовна освіта була досить розвинутою – вивчалися викладава мова (польська), друга крайова мова (українська), а також німецька мова як іноземна. Навчальні плани затверджувала Крайова шкільна рада (КШР) Галичини, оскільки на той час вона була «вищою інстанцією у справах нагляду та керівництва школами» (Лабінська, 2013, с. 32). Звіти ж затверджувала дирекція кожної школи окремо. Документи того періоду були написані польською мовою, оскільки, відповідно до закону 1867 року, вона стала крайовою мовою навчання в галицьких школах (Ступарик, 1994, с. 62).

Згідно із сучасним визначенням, навчальний план є одним із нормативних документів закладу освіти та частиною навчальної програми, за допомогою якого здійснюється організація навчального процесу. Він містив перелік навчальних дисциплін, сітку годин, вказувалися також форми проведення навчальних занять та їх обсяг, форми проведення поточного та підсумкового контролю.

Структура опрацьованих навчальних планів завжди однакова: на початку плану подано таблицю із переліком предметів, які вивчалися, та кількістю годин вивчення на тиждень. Далі зазначено мету та зміст навчання кожного із предметів окремо відповідно до року навчання. У деяких навчальних планах можна також віднайти інструкцію для вчителя, у якій було наведено детальний опис кожної з дисциплін та методичні поради щодо їх викладання відповідно до року навчання. На жаль, такі інструкції наявні не в усіх навчальних планах; у планах, де серед предметів викладалася ФМ, таких інструкцій не було.

Звітом є документ, у якому подається у письмовій формі повідомлення про виконання певної роботи. Шкільний звіт має на меті окреслення виконаної за навчальний рік роботи. За структурою

шкільні звіти були об'ємнішими, ніж навчальні плани. Спочатку наводився список учителів, які викладали у школі на той момент, потім подавалися навчальні плани для всіх дисциплін – як обов'язкових, так і запропонованих на вибір. Наступним розділом була тематика письмових робіт із деяких дисциплін, а саме польської та німецької мов та математики. Далі знаходимо інформацію про наукові збори, які проводилися в рік видання звіту, розпорядження дирекції, хроніки навчального закладу. Окремо описана допомога учням із поганим матеріальним забезпеченням. Рекомендовані підручники для вивчення обов'язкових предметів було подано наступним розділом. Останнім розділом була статистика школи, а саме списки учнів кожного класу, а також списки тих учнів, які отримують свідоцтво про освіту. На початку кожного звіту розміщено дві статті, написані вчителями школи з різних дисциплін, наприклад математики, історії, польської мови, де висвітлено ту чи іншу тему зі шкільного предмета. Така стаття, присвячена опису граматики французької мови наявна у звіті Вищої реальної школи за 1903 рік.

В обраний часовий відрізок ФМ викладали лише у реальних, жіночих школах і деяких гімназіях. У цій статті пропонуємо розглянути мету та навчальний матеріал для кожної школи окремо, а також охарактеризувати методи, притаманні МНФМ того часу.

Проаналізуємо звіти Вищої реальної школи м. Львова за 1895, 1896 та 1898 роки, де зафіксовано факт вивчення ФМ. Реальні школи були навчальними закладами середньої освіти, навчання в яких характеризувалося нахилом до природничо-математичних наук та професійно-технічної підготовки. У звітах навчальний матеріал подано досить детально, вказано підручники, за якими викладали ФМ. Зауважимо, що ФМ вивчали так само, як інші обов'язкові предмети, а саме релігія, польська та німецька мови, лічення, природничі науки, історія та ін. Французьку учні починали вивчати з 3-го класу як другу іноземну мову (після німецької).

У тексті звіту ми не знаходимо окремого опису мети навчання ФМ. Проте, проаналізувавши зміст навчання, доходимо висновку, що головною метою навчання було навчання граматики, набуття вміння висловлювати думки як в усному, так і в писемному мовленні, розвиток навичок переказу та декламації, ознайомлення учнів зі зразками класичної французької літератури, а в останньо-

му класі – також огляд трактатів із природничих та технічних дисциплін. Нагадаємо, що прямий метод навчання іноземних мов передбачав насамперед оволодіння практичними навичками ІМ, а саме усним мовленням. Учителі намагалися застосовувати виключно одномовні способи навчання ІМ, створюючи безпосередні, «прямі» зв'язки між словами та поняттями. Такий прямий метод відрізняла відсутність вправ на переклад.

Навчання відбувалося за принципом поступовості, матеріал було подано від простого до складного, спираючись на попередньо отримані знання. Проаналізуємо віднайдені документи відповідно до опису в них навчального матеріалу а саме фонетичного, лексичного, граматичного, текстів для читання, говоріння (діалогічного та монологічного), а також письма.

Опис навчального матеріалу у звіті стислий, окреслено лише найважливіші аспекти навчання ФМ. Зустрічаємо інформацію про навчання граматики, читання, говоріння та письма. Інформація про навчання фонетичного та лексичного матеріалу відсутня.

Навчання граматичного матеріалу в 3-му класі починалося з вивчення іменника, артикля, прикметника та займенника. Вивчали відмінювання правильних дієслів, а також утворення найважливіших складних часів. У 4-му класі повторювали вивчене та поглиблювали знання про частини мови та граматичні структури: вивчали прикметник, числівник, займенник, прислівник та прийменник. Звертали увагу на найважливіші неправильні дієслова. У 5-му класі поглиблювали знання про відміни іменника та про неправильні дієслова. Вивчали безособові звороти та сполучники. У 6-му класі навчання граматики закінчувалося вивченням прикметникових і прислівникових зворотів. У 7-му класі здійснювали повторення граматичного матеріалу.

Інформацію про тексти для читання знаходимо серед навчального матеріалу 6-го класу. Учні починають знайомитися із творами описової та розповідної французької прози, епічною та ліричною поезією, а також короткими біографічними відомостями про авторів, твори яких вивчалися. У 7-му класі продовжували вивчати французьку літературу, а також трактати на природничі та технічні теми.

Матеріал для говоріння для 3-го, 4-го та 5-го класів був однаковим: переказ опрацьованих текстів через відповіді на запитання, які стосувалися їхнього змісту. Для 4-го та 5-го класів розмовні

завдання були складнішими, ніж у попередньому класі. П'ятикласники переказували опрацьовані тексти. Для 6-го та 7-го класів завдання з говоріння не було конкретизовано. Як бачимо, важливу роль відіграло навчання як діалогічного, так і монологічного мовлення, що було однією з ознак прямого методу навчання ІМ.

Письмо у першому півріччі 3-го класу учні опрацьовували через написання щотижня коротких диктантів, які склалися з вивчених виразів. У другому півріччі такі диктанти писали кожних чотири тижні. Так само періодично у класі виконували одне завдання, яке полягало в написанні із пам'яті вивченого тексту. Матеріал 4-го класу був ідентичним, але зазначалося, що вимоги до написання диктантів та завдань були вищими. У 5-му класі серед завдань з'являються короткі вільні оповідання та вправи на переклад із мови викладання на французьку. У 6-му класі учням пропонували вільно відтворити на письмі прочитані тексти, скорочувати складні тексти, переробляти описові прозові уривки, писати листи, перекладати речення французькою мовою, спираючись на вивчені правила граматики. Навчання письма у 7-му класі велося так само, як і у попередньому (*Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1895, 1895, 1896, 1897*). Як бачимо, незважаючи на наявність вправ на переклад, він все ж не мав першочергового значення. Більше значення мали форми письма, де використовувалася виключно ФМ, що також було однією з ознак прямого методу.

Для 3-6 класів вказано рекомендований підручник, а саме книгу Й. Амборського «Книга до науки французької мови» у 4-х частинах (кожна частина для певного класу відповідно). Для 7-го класу рекомендованого підручника не було. Це можна пояснити тим, що учні опрацьовували оригінальні тексти, а робота над граматикою носила виключно характер повторення вже вивченого матеріалу. Зауважимо, що всі три звіти (за 1895, 1896 та 1898 роки) ідентичні.

У навчальному плані п'ятикласної жіночої школи за 1896 рік бачимо, що ФМ також була обов'язковою дисципліною. Метою навчання ФМ було вміння висловлювати власні думки в усному та писемному мовленні у ситуаціях повсякденного спілкування та товариських стосунків. Знаходимо опис матеріалу для роботи над граматикою, читанням, говорінням та письмом, оскільки план поділено на розділи «Читання та розмова», «ГраMATика» та «Письмо». У плані на-

явна ремарка для вчителя про те, що уроки слід проводити лише французькою мовою.

Опанування граматики у 4-му класі починали з морфології – вивчення іменника, прикметника, числівника, займенника, прислівника та прийменника. Працювали над набуттям відмінювання правильних дієслів та утворення найважливіших складних часів. Вивчали найважливіші неправильні дієслова. У 5-му класі повторювали матеріал 4-го класу, завчали неправильні дієслова, недоконаний вид та безособові звороти. До частин мови додавали сполучник. Вказано, що упродовж року необхідне систематичне повторення вивченого граматичного матеріалу.

Навчання читання починалося із прочитання виразів та коротких текстів у 4-му класі. Пізніше від учнів вимагали виразного читання пропонованих текстів. У 5-му класі навчальний матеріал для читання був ідентичним.

Говоріння у 4-му та 5-му класах полягало у виразному переказі опрацьованих коротких текстів, розмовах про зміст прочитаного та про повсякденне життя. Вивчали напам'ять та розказували уривки із прози та поетичні твори. Підкреслимо, що навчання говоріння мало практичне спрямування, учнів навчали спілкуванню на теми з повсякденних життєвих ситуацій, що також було ознакою прямого методу навчання ІМ.

Розвиток писемного мовлення у 4-му класі здійснювався через виконання трьох завдань на місяць у класі, а саме відповіді на питання про зміст прочитаних текстів, короткі описи та оповідання, диктанти. У 5-му класі кількість завдань на місяць зменшується до двох (домашнє та у класі), але до видів письма додаються листи, скорочення опрацьованих текстів, описи та короткі оповідання (*Plany naukowe szkoły wydziałowej męskiej i szkół wydziałowych żeńskich 3-, 5- i 6-klasowych, 1896, c. 26*).

Метою навчання ФМ у шестикласній жіночій школі (1896 рік), як і у п'ятикласній школі, було вміння висловлювати власні думки в усному та писемному мовленні у контексті повсякденного життя та товариських стосунків. Новим тут

є навчання самостійного читання французької літератури й ознайомлення з найважливішими творами. Навчальний матеріал для перших трьох класів схожий за змістом до п'ятикласної школи. Матеріал для навчання граматики, говоріння та письма ідентичний матеріалу п'ятикласної жіночої школи. Відрізняється лише матеріал для читання. У 4-му класі учні починали читати прозові та поетичні твори. У 5-му класі учням пропонували ознайомитися з біографіями авторів, твори яких вивчаються. Вказувалося, що домашнє читання обов'язкове. У 6-му класі наявний хронологічний огляд найважливіших французьких письменників та їхніх творів (*Plany naukowe szkoły wydziałowej męskiej i szkół wydziałowych żeńskich 3-, 5- i 6-klasowych, 1896, c. 33*).

Вивчивши навчальні плани та звіти Вищої реальної школи (1895), п'яти- та шестикласної жіночої школи (1896), робимо висновок, що мета та навчальний матеріал у більшості аспектів збігаються, проте кількість годин для опанування ФМ різна. Розгляньмо сітку годин для вищезгаданих шкіл (Табл. 1).

У шестикласній жіночій школі кількість годин для вивчення ФМ була найбільшою, найменше ж вивчали ФМ у п'ятикласній жіночій школі. Різниця у навчальному матеріалі полягала лише у тому, що у шестикласній жіночій школі граматиці приділяли менше уваги, ніж усним формам роботи. Крім того, у цій школі було обов'язковим самостійне опрацювання творів французької літератури. Що стосується Вищої реальної школи, тут у останньому класі мову вивчали за посередництвом читання трактатів на природничі та технічні теми, чого не робили в жіночих школах.

Розгляньмо звіт гімназії № 5 м. Львова за 1897 рік, де ФМ вважалася факультативною дисципліною. Зауважимо, що у 1893 році відбулося нововведення, пов'язане із поділом шкіл на 4 ступені. На I та II ступенях учні вчилися по одному року, на III та IV – по два. Навчання ФМ велося у перших трьох ступенях по 3 години щотижнево. У звіті майже не описано навчального матеріалу, зазначено лише підручник, за яким працювали

Таблиця 1

Сітка годин для вивчення французької мови у Вищій реальній школі (1895), п'ятикласній та шестикласній жіночих школах (1896)

Тип школи	Клас	1-й клас	2-й клас	3-й клас	4-й клас	5-й клас	6-й клас	7-й клас
Вища реальна школа м. Львова, 1895 рік		-	-	4	3	3	3	3
П'ятикласна жіноча школа, 1896 рік		-	-	-	6	6		
Шестикласна жіноча школа, 1896 рік		4	4	4	4	3	3	

учні, а саме підручник Й. Амборського у трьох частинах (*Sprawozdanie dyrekcji c.k. gymnazjum №5 we Lwowie za rok szkolny 1895 – 1900, 1900, c. 61*).

У наступних двох звітах гімназії № 5 за 1898 та 1899 (*Sprawozdanie, 1900*) роки сітка годин зберігається. У описі матеріалу третього ступеня зустрічаємо перелік літературних творів для читання. У звіті за 1898 рік указувалося, що учні опрацювали перші десять частин «Пригод Телемака» («*Les aventures de Télémaque*») Франсуа Фенелона з їхнім тлумаченням та переказом. У 1899 році обсяг творів було суттєво збільшено. Учні читали «Роздуми про велич та падіння римлян» («*Considérations sur les causes de la grandeur des Romains et de leur décadence*») Монтеस्क'є, «Скупий» («*L'avare*»), «Удаваний хворий» («*Le malade imaginaire*») Мольєра та «Склянка води» («*Le verre d'eau*») Ежена Скріба (*Sprawozdanie dyrekcji c.k. gymnazjum №5 we Lwowie za rok szkolny 1895 – 1900, 1900, c. 26*).

Отже, проаналізувавши вищеназвані навчальні плани та звіти, приходимо до висновку, що зміст навчання відповідав потребі у вмінні висловлюватися іноземною мовою усно та письмово в ситуаціях повсякденного спілкування. Вимоги кожного навчального закладу відповідно до напряму також враховувалися. Так, у Вищій реальній школі увагу приділено не лише усному та писемному мовленню, але й вивченню природничих та технічних трактатів, тоді як у жіночих школах головною метою було спілкування на повсякденні теми. У навчальних планах і звітах конкретизовано твори із класичної французької літератури, а також авторів, яких вивчали учні відповідно до року навчання. У більшості навчальних планів лексичний матеріал описано не було. Припускаємо, що лексичний матеріал описано в рекомендованому підручнику для того чи іншого типу школи. Засоби поточного та підсумкового контролю також не зазначено. Рекомендовані підручники віднаходимо лише у звітах; у навчальних планах така інформація відсутня.

Підкреслимо, що в обраній часовий відрізок граматики відіграла роль лише одного з аспектів вивчення ІМ, проте не головного. Вчителі того часу були більш зацікавленими в тому, щоб навчити учня висловлюватися на повсякденні теми в усній та письмовій формах. Неабиякого значення набуло вивчення французької літератури.

Результати дослідження. Проаналізувавши плани і звіти з французької мови досліджуваного часового відрізка, висновуємо, що основною

метою навчання ІМ того періоду було набуття учнями вміння висловлюватися у ситуаціях повсякденного спілкування, висловлювати найпростіші факти та власні думки французькою мовою. Велика увага приділялася читанню художньої літератури, а саме французької класичної прози та поезії, їх переказу, вивченню творів напам'ять та декламації. Щодо писемного мовлення: учнів навчали писати листи, що також засвідчує практичну спрямованість вивчення ІМ. Обрані плани та звіти не відрізнялися граматичною переобтяженістю. На підставі детального аналізу освітніх документів правомірно стверджувати про застосування прямих методів навчання французької мови.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у вивченні підручників ФМ, рекомендованих у розгляданий історичний період, для кращого аналізу та розуміння особливостей розвитку МНФМ у Галичині.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- Лабінська, Б. І. (2013). *Історичні нариси з методики навчання іноземних мов на західноукраїнських землях (друга половина XIX – перша половина XX ст.)*: монографія. Київ: Вид. центр КНЛУ.
- Ступарик, Б. М. (1994). *Шкільництво Галичини (1772–1939)*: монографія. Івано-Франківськ: Акорд.
- Plany naukowe szkoły wydziałowej męskiej i szkół wydziałowych żeńskich 3-, 5- i 6-klasowych.* (1896) Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1895.* (1895). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1896.* (1896). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1898.* (1898). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. gymnazjum №5 we Lwowie za rok szkolny 1895–1900.* (1900). Lwów.

REFERENCES

- Labinska, B. I. (2013) *Istorychni narysy z metodyky navchannia inozemnykh mov na zakhidnoukrainskykh zemliakh (druha polovyna XIX – persha polovyna XX st.)*: monohrafiia. Kyiv: Vyd. tsentr KNLU.
- Stuparyk, B. M. (1994) *Shkilnytstvo Halychyny (1772–1939)*: monohrafiia. Ivano-Frankivsk: Akord.
- Plany naukowe szkoły wydziałowej męskiej i szkół wydziałowych żeńskich 3-, 5- i 6-klasowych.* (1896) Lwów
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1895.* (1895). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1896.* (1896). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. szkoły realnej we Lwowie za rok szkolny 1898.* (1898). Lwów.
- Sprawozdanie dyrekcji c.k. gymnazjum №5 we Lwowie za rok szkolny 1895–1900.* (1900). Lwów.

Отримано 31.07.2019